

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВАГОВОГО РОСТУ КОРІВ ТА ЇХ НАЩАДКІВ РІЗНИХ ГЕНЕРАЦІЙ

С. І. Филъ
fyl@avm-ua.org

Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН,
с. Чубинське, Бориспільський р-н, Київська обл., Україна

Проблема вирощування високопродуктивних тварин і підвищення продуктивності молочної худоби має неабияке практичне значення. Вирішити її можна завдяки знанням закономірностей індивідуального розвитку тварин і факторів, які обумовлюють цей процес. Володіння такими знаннями дасть змогу керувати розвитком організму тварин у необхідному для людини напрямі. Цілеспрямовано впливаючи певним чином на однакових за якістю телят, можна виростити зовсім різних за продуктивністю корів. Для раціонального використання засобів вирощування важливо знати потенційні можливості організму кожної тварини, починаючи з її народження. З огляду на це, метою наших досліджень було вивчити динаміку вагового росту корів української чорно-рябої молочної породи різних генерацій (F , F_1 , F_2).

Дослідження проведені в умовах ТОВ «Велетень» Глухівського р-ну Сумської обл. на коровах української чорно-рябої молочної породи ($n=1956$) та їх нащадках першого ($n=744$) та другого ($n=193$) поколінь. Живу масу тварин визначали за даними зоотехнічного обліку, а кратність її збільшення — діленням живої маси у 6-, 12- та 18-місячному віці на живу масу новонароджених телиць. Середньодобовий приріст обчислювали як відношення різниці між кінцевою і початковою живою масою до різниці між віком в кінці і на початку періоду. Відносну швидкість росту живої маси визначали за формулою С. Броді, а напругу росту — як відношення різниці між кінцевою і початковою живою масою до початкової живої маси, виражене у відсотках. Статистичну обробку одержаних даних проводили за методикою Г. Ф. Лакина з використанням комп'ютерних програм *Microsoft Excel* та *Statistica 6.1*.

У результаті досліджень встановлено, що жива маса корів-матерів при народженні становила 36,9 кг, у 6 місяців — 170,5, у 12 місяців — 280,8, у 18-місяців — 396,0, при першому осіменінні — 420,2, після першого отелення — 580,4 кг. За цим показником при народженні, у 6, 12 та 18 місяців вони високовірогідно поступалися дочкам, відповідно, на 0,9; 10,6; 21,5 та 14,0 кг. Водночас за живою масою при першому осіменінні та після першого отелення дочки поступалися матерям на 61,8 та 60,9 кг ($P<0,001$ в обох випадках), що пояснюється меншим віком дочок у вищезазначені біологічні періоди, ніж їх матерів. У більшості випадків високовірогідна (виняток — новонароджені тварини) різниця за живою масою спостерігалася і між піддослідними коровами і їх внучками, причому перевага за названим показником до 18-місячного віку була на боці матерів, а при першому осіменінні та після першого отелення — на боці дочок. Варто зазначити, що найвищою мінливістю живої маси у досліджувані вікові періоди відзначалися корови-матері (5,07–11,74 %), дещо меншою — дочки (4,48–8,92 %) і найменшою — внучки (3,99–8,97 %), що свідчить про вищу консолідацію стада за названим показником з кожним наступним поколінням.

За кратністю збільшення живої маси нащадки першого та другого поколінь переважали піддослідних корів, залежно від вікового періоду, на 0,10–0,38 та 0,11–0,35 разу відповідно. Мінливість зазначеного показника, залежно від групи тварин, була в межах 9,87–11,19 %. Середньодобовий приріст у корів-матерів за період від народження до 6 місяців становив 730,3; 6–12 місяців — 602,8; 12–18 місяців — 629,3 і за весь період вирощування (0–18 місяців) — 654,1 г. Різниця за цим показником між коровами і їх дочками у вищенаведені вікові періоди становила 53,0; 59,2; 40,8 і 23,8 та між коровами і їх внучками — 32,1; 58,3; 10,6 і 26,5 г, причому майже у всі вікові періоди вона була високовірогідною на користь нащадків першого та другого поколінь і лише у віковий період 12–18 місяців — невірогідною на користь корів-матерів. Коефіцієнти проросту та відносна швидкість росту живої маси з віком тварин знижувалися, причому найвищими вони були у корів-матерів, а найнижчими — у внучок.

Отже, жива маса піддослідних тварин з кожним наступним поколінням до 18-місячного віку зростала, а при першому осіменінні та після першого отелення — знижувалася, що пояснюється меншим віком зазначених біологічних періодів у нащадків 1-ої і 2-ої генерації.